

Медицински конгреси и други научни и стручни скупови у доба пандемије COVID-19

Medical congresses and other scientific and professional meetings during the COVID-19 pandemic

Драгутин Арсић

ПОНС Медицински часопис, Ћуприја

Dragutin Arsic

PONS Medical Journal, Cuprija, Serbia

ПРИМЉЕН 25.10.2020.

ПРИХВАЋЕН 29.10.2020.

RECEIVED 25.10.2020.

ACCEPTED 29.10.2020.

АПСТРАКТ

ПОНС медицински часопис традиционално извештава о научним и стручним конгресима и скуповима у медицини који су од потенцијалног интереса за наше лекарство и сестринство. Међутим, актуелна пандемија COVID-19 је унела скоро драматичне промене у организацију ових догађаја како у свету тако и код нас. Зато су и уобичајени прилози о медицинским научно-стручним скуповима у овом броју ПОНС медицинског часописа изостали. Уместо тога, у овом прилогу су анализирани актуелни изазови код нас и у свету у овој области, могућности и стратегије превазилажења и њихов будући утицај на организаторе и учеснике конгреса и других научних, стручних и едукативних скупова у медицини.

Кључне речи: медицина; конгреси као тема; организација и администрација.

ABSTRACT

PONS Medical Journal traditionally reports on scientific and professional congresses and meetings in medicine that are of potential interest to our physicians and nurses. However, the current pandemic COVID-19 has introduced almost dramatic changes in the organization of these events both in the world and in our country. That is why the usual articles about medical scientific and professional meetings in this issue of the PONS medical journal were missing. Instead, this article analyzes the current challenges in our country and in the world in this area, opportunities and strategies for overcoming them and their future impact on the organizers and participants of congresses and other scientific, professional and educational medicine in medicine.

Key words: medicine; congresses as topic; organization and administration.

КОРЕСПОНДЕНЦИЈА / CORRESPONDENCE

Проф. др Драгутин Арсић, ПОНС Медицински часопис, Академија васпитачко-медицинских струковних студија, Крушевац, Одсек Ћуприја, Лоле Рибара 1/2, 35230 Ћуприја, Tel. 035 401 140, E-mail: redakcija@ponsjournal.info

Prof. Dragutin Arsic, MD, PhD, PONS Medical Journal, The Academy of Applied Preschool Teaching and Health Studies, Krusevac, Department Cuprija, 35230 Cuprija, Lole Ribara 1/2, Serbia, Phone +381 35 401 140, E-mail: redakcija@ponsjournal.info

ПОНС медицински часопис традиционално извештава о научним и стручним конгресима и скуповима у медицини који су од потенцијалног интереса за наше лекарство и сестринство. Две рубрике часописа, најавна догађаја и извештај са скупа, читаоцима су презентоване најбитније информације са циљем промоције значаја непосредног окупљања здравствених радника, ради размене знања и искустава. Међутим, актуелна пандемија COVID-19 је унела скоро драматичне промене у организацију ових догађаја, како у свету тако и код нас. Многи претходно планирани научни и едукативни скупови су отказани, један део је одложен и мањи број одржан у измењеним околностима, најчешће са редукованим бројем учесника или преласком у виртуелно окружење.^{1,2} У једној скорашњој иностраној анализи управо је документовано да је током пандемије 41% претходно заказаних конгреса неколико великих медицинских удружења било отказано, 18% таквих догађаја су одложени, 5% су одржани у интернет окружењу, а тек 36% је одржано у планираном термину.³ Зато су и уобичајени прилози о медицинским научно-стручним скуповима у овом броју ПОНС медицинског часописа изостали. Уместо тога, анализирани су актуелни изазови код нас и у свету у овој области, могућности и стратегије превазилажења и њихов будући утицај на организаторе и учеснике.

Одржавање конгреса и других сличних скупова медицинских удружења веома је важно због широког дијапазона њихових основних циљева: промоција и поспешивање међусобне сарадње научника и здравствених радника, едукација, истраживања, креирање здравствене политике, развој каријере и професионалних вештина, маркетиншки аспекти учешћа компанија чија је активност у вези са медицинским истраживањима из здравственом заштитом као и социјалне интеракције учесника.¹ Многи од ових циљева се не могу остварити, бар не у потпуности, без личног контакта и непосредне интеракције чланова удружења и других учесника медицинских конгреса. Ипак, садашње прилике, за које се разумно очекује да ће трајати бар још неко време, до постизања колективног имунитета, неминовно намећу прихватање виртуелног (интернет, онлајн) окружења као најбезбеднијег решења за организацију научно-стручних скупова са аспекта превенције трансмисије вируса и контроле пандемије. У зависности од технолошких и логистичких могућности, организаторима је на располагању широк дијапазон информатичких алата. Електронски записи који се могу архивирати и накнадно прегледати, преноси уживо, вебинари, онлајн округли столови и дискусије, форуми и други садржаји дигиталних социјалних мрежа, само су неке од могућности савремених информатичких

платформи за одржавање виртуелних конгреса, конференција и програма континуиране медицинске едукације.⁴

Конгреси, симпозијуми, семинари, курсеви и други програми едукације лекара и сестара код нас су сасвим извесно на сличан начин погођени актуелном пандемијом. Иако систематска истраживања и анализе овог проблема нису још широко доступни, увид у доступне изворе, попут садржаја интернет сајтова наших реномираних медицинских удружења и институција, указује да су текстови у електронској форми тренутно основни програми формалне континуиране медицинске едукације. Један део медицинских скупова је одржан путем дигиталних платформи, али се као такви не могу формално вредновати учесницима у смислу активности потребне континуиране едукације. Наиме, актуелна регулатива која се односи на едукацију здравствених радника и сарадника не предвиђа одржавање конгреса, симпозијума, курсева, семинара и стручних састанака у виртуелном окружењу. Нека научно-стручна удружења, као што је нпр. Српско лекарско друштво упутило је одговарајућу иницијативу надлежнима за неопходним измена и допунама прописа зато што су, како се процењује, неопходни и други видови on-line едукације.⁵ Међутим, вредновање учешћа на било ком медицинском научно-стручном скупу, у сврху обавезе формалног испуњења квантума професионалне едукације, као што је напред већ поменуто, само је један, иако важан, аспект организације тих догађаја. Зато је неопходно да се већ сада размишља како и на који начин је пандемија променила наше виђење медицинских научних и стручних састанака и која се искуства стечена сада могу надаље користити.

Пандемија ће, како неки већ сада предвиђају, трајно изменити будуће медицинске скупове. Очекује се да ће организатори све више прихватити „хибридни“ модел који ће комбиновати физичко присуство учесника и активну партиципацију помоћу удаљене регистрације путем дигиталних мрежа. Намера је, при томе, да се искористе све могуће предности онлајн окружења и да се обезбеди пуна интеракција предавача и полазника.⁶

Неки сегменти конференција попут пленарних излагања, рада у малој групи или курсева могу да се емитују и путем моћних канала преноса дигиталних података попут 5Г мрежа или преноса уживо. Социјална интеракција полазника који не присуствују самом догађају може да се оствари коришћењем погодних информатичких платформи заснованих на широком умрежавању у реалном и накнадном времену, уз размену дигиталних података

и њихово архивирање у одговарајуће репозиторијуме отвореног приступа.⁷ Употребом најразличитијег, савременог хардвера и софтвера, корисницима може пружити осећај проширене, вештачке или помешане стварности. Виртуелни светови медицинских конгреса, симпозијума, састанака и курсева будућности могу да буду тако дизајнирани да изгледају попут гледалишта или конгресних центара на више нивоа.³ Постоје, јасно, сасвим извесне, очекиване тешкоће као што су ограничења социјалних интеракција и технички изазови али се чини да су предности знатно веће. Преобликовање традиционалне конференције у виртуелну платформу пружа и јединствене могућности за примену иновативних организационих модела уз повећање капацитета медицинске професије за резилентност према будућим сличним изазовима као што је актуелна пандемија.⁸

У закључку, здравствени радници, окупљени око својих удружења и професионалних институција су одлучно одговорили на изазов који је наметнула актуелна пандемија организацији научно-стручних скупова. Добрим делом прешавши у онлајн окружење, оптимизацијом тренутно расположивих техничких ресурса, омогућили су одржавање трансфера знања и вештина и критичку дебату и у врло сложеним медицинским и социо-економским приликама. Тиме је очувана ова важна делатност лекарства и сестринства и стечена су велика искуства која ће помоћи и у будућем раду. Очекује се, зато, да ће већ у наредном броју нашег часописа, на овом месту поново бити „нове-старе“ рубрике које доносе вести са наших медицинских научних и стручних скупова.

ЛИТЕРАТУРА

1. European Society of Radiology (ESR). Medical conferences in the post-COVID world: a challenge, and an opportunity. *Eur Radiol* 2020; 30: 5533–5.
2. Sidpra J, Chhabda S, Gaier C, Alwis A, Kumar N, Mankad K. Virtual multidisciplinary team meetings in the age of COVID-19: an effective and pragmatic alternative. *Quant Imaging Med Surg* 2020; 10: 1204-7.
3. Chase J, Davis G, Kossler T, Kushkuley B, Morgan S. Impact of COVID-19 on Medical Conferences and Live Events. Kansas City: Intouch Group, 2020. (www.intouchsol.com/blog/impact-of-COVID-19-on-medical-conferences-and-live-events/). (Accessed on Oct 11th 2020)
4. Gottlieb M, Egan DJ, Krzyzaniak SM, Wagner J, Weizberg M, Chan T. Rethinking the approach to continuing professional development conferences in the era of COVID-19. *J Contin Educ Health Prof* 2020; 40(3): 187-91.
5. Предлог измене i dopune Pravilnika o bližim usloviima za sprovođenje kontinuirane edukacije za zdravstvene radnike i zdravstvene saradnike. Beograd. Srpsko lekarsko društvo, 2020. (<http://www.sld.org.rs/dotAsset/80695.pdf>)
6. Woolston C. Learning to love virtual conferences in the coronavirus era. *Nature* 2020; 582: 135-136.
7. Porpiglia F, Checcucci E, Autorino R, Amparore D, Cooperberg MR, Ficarra V, Novara G. Traditional and virtual congress meetings during the COVID-19 pandemic and the post-COVID-19 era: is it time to change the paradigm? *Eur Urol* 2020; 78: 301-3.
8. Rekawek P, Rice P, Panchal N. The impact of COVID-19: Considerations for future dental conferences. *J Dent Educ* 2020. (doi: 10.1002/jdd.12330). (Online ahead of print).